

Filozofická fakulta Univerzity Pardubice
Ústav historických věd

Posudek vedoucího bakalářské práce

Michaela MATOUŠKOVÁ

Vojenský špitál v pevnosti Josefov v 1. polovině 19. století ve světle komisních protokolů

Pardubice 2024, 59 stran + přílohy

Volba tématu, originalita, přínos:

Ve své předložené absolventské bakalářské práci se Michaela Matoušková rozhodla zmapovat provoz, organizaci a péči o pacienty ve vojenské nemocnici v pevnosti Josefov v 1. polovině 19. století, zejména ve 30. letech. Téma je to více než záslužně zvolené, protože otázky vojenské medicíny a péče o nemocné zatím leží dosti pod radarem jak obecné historie, tak kulturně pojatých dějin vojenství, a to nejen v domácí historiografii. Vhodně zvolená sonda do jednoho „spádového vojenského špitálu“ tak má značný potenciál, jde naproti potřebám historické vědy, může odhalit dosud neznámá fakta a stát se jakýmsi průkopníkem zatím nevyužívaného, i když potřebného, badatelského směru. Jsem rád, že mohu už na úvod říci, že práce svůj potenciál využívá měrou vrchovatou.

Práce s prameny, kritika a interpretace:

Práce s prameny představuje základ a také nejsilnější stránku posuzované práce, která není ničím jiným než původní pramennou sondou do zatím zcela nezmapovaného terénu. Velká většina textu Michaely Matouškové je založena na práci s pramennou základnou, vždyť vhodně zapojené využívání pramenných informací začíná už na straně 12 textu, aby se dále staly zdrojem informací téměř výhradním. Prameny k provozu josefovského vojenského špitálu pocházejí z fondu Pevnostní velitelství Josefov v SOKA Náchod, ale rovněž z VHA Praha a zdaleka nejde jen o komisní protokoly, které jsou vetknuty do názvu práce a se kterými autorka pracuje nejvíce. Michaela Matoušková si je dobře vědoma mezí a možností své pramenné základny, provádí pečlivou kritiku textů i stavebních plánů špitálu (znamenitý příklad jejího ostražitého uvažování nad výpovědní hodnotou na první pohled statistických pramenů je na s. 21-25), tam, kde je to vhodné, doprovází text přehlednými autorskými tabulkami, a zejména – nebojí se zjištěné údaje aktivně používat, interpretovat a tvořit z nich předběžné hypotézy a závěry. Chtěl bych ještě zmínit i paleografickou a jazykovou stránku výzkumu, který kladl na autorku další nároky, neboť veškeré prameny jsou samozřejmě německy a kurentem. Obojí Michaela Matoušková zvládla se ctí a její pečlivě vytěžení zvolených pramenů patří k nejsilnějším devizám předkládané práce.

Práce se sekundární literaturou, bibliografie:

Rovněž práce se sekundární literaturou je na dobré úrovni. Výhradně na literatuře založená je vlastně jenom kapitola 2 (poskytující kontext k vývoji vojenské medicíny), lze však říci, že autorka se v literatuře orientuje bez problémů a zná a používá vše, co je v této otázce relevantní. Odrazové literatury přímo k problematice vojenského zdravotnictví v 1. polovině 19. stol. je sice poskrovnu (česky prakticky jen J. Luňáček a T. Jiránek), autorka však vhodně využívá i přehledovou literaturu k dějinám lékařství (č k obecným dějinám – kap. 1) a když je třeba, neváhá si vypomoci i příslušnou cizojazyčnou produkcí, zejména německou. Za práci s literaturou zkrátka sklízí autorka další plusové body.

Struktura a forma, jazykové zpracování:

Zvolená struktura práce je vhodná a přehledná, s ohledem na téma vede čtenáře přímo k jádru věci. Dvě kratší úvodní kapitoly se věnují nutnému historickému kontextu (výstavba josefovské pevnosti a vývoj vojenské medicíny), hned s kapitolou 3 se ale ocitáme v josefovském vojenském špitálu a postupně se seznámíme s nemocemi, které se zde řešily, s počty a péčí o nemocné, s lékařským i strážním personálem vojenské nemocnice i s vlastní funkční vnitřní topografií budovy špitálu a zázemím a vybavením pro personál i pacienty. Autorský styl Michaely Matouškové je přehledný, pragmatický, čtenářsky přívětivý, udržující pozornost a s jasným „tahem na bránu“. Rovněž gramaticky je rukopis čistý bez výraznějších chyb či opomenutí. Místy se objeví zapomenuté překlepy (s. 17, 19), ale v míře naprosto snesitelné až přehlédnutelné.

Celková navržená známka:

Hodnotit předkládanou bakalářskou práci Michaely Matouškové není složité. Jedná se o po všech stránkách nadstandardně dobře zvládnutý text, založený zejména na práci s pramenným materiálem, vhodně zvolené analýze a následné autorské interpretaci zjištěných faktů. K tomuto vlastně prvnímu samostatnému badatelskému počínu Michaely Matouškové nemám v podstatě žádné připomínky, považuji jej za více než dobrý absolventský text s inovativními, a hlavně původními výsledky v oblasti dosud nedostatečně prozkoumané a myslím si, že by bylo dobré, kdyby se autorka rozhodla jádro svého výzkumu publikovat tiskem v podobě časopisecké studie. Bylo mi potěšením vést takovou práci a komisi jednoznačně doporučuji hodnocení stupněm **výborně (A)**.

V Olomouci, 19. května 2024

PhDr. Vítězslav Prchal, Ph.D.